

Slovenska oblika Vprašalnika za oceno izgorelosti (BAT-12) in vloga osebnosti pri napovedovanju izgorelosti učiteljev

Petra Dolenc

Univerza na Primorskem

petra.dolenc@pef.upr.si

Blaž Simčič

Univerza na Primorskem

blaz.simcic@pef.upr.si

Jerneja Lobnikar

Osnovna šola Prebold

jerneja.lobnikar@sola-prebold.si

Učitelji se zaradi narave svojega dela uvrščajo med poklicne skupine z večjim tveganjem za razvoj izgorelosti, ki se odraža v slabšem telesnem in duševnem zdravju. Raziskave kažejo, da lahko z ustreznimi merskimi pripomočki, ki omogočajo preventivno oceno tveganja za izgorelost, zmanjšamo njene negativne posledice. Z raziskavo smo želeli najprej preveriti psihometrične lastnosti krajše oblike Vprašalnika za oceno izgorelosti (BAT-12) pri slovenskih učiteljih, nadalje pa nas je zanimala vloga osebnosti pri napovedovanju izgorelosti. V raziskavo smo vključili 430 osnovnošolskih učiteljev, ki so poleg vprašalnika BAT-12 izpolnili še Vprašalnik petih velikih faktorjev osebnosti (BFI). Slovenska oblika BAT-12 izkazuje dobro faktorsko veljavnost, pri čemer se štiri podlestvice (izčrpanost, miselna odtujenost, kognitivna oškodovanost, čustvena oškodovanost) združujejo v skupno oceno izgorelosti. Na podlagi regresijske analize ugotavljamo, da višje izražen nevroticizem, nižje izraženi vestnost in sprejemljivost ter zaposlitev za določen čas pomembno napovedujejo višjo oceno izgorelosti pri slovenskih učiteljih.

Ključne besede: izgorelost, Vprašalnik za oceno izgorelosti, psihometrične lastnosti, osebnost, učitelji

Uvod

Problematika izgorelosti pri učiteljih

Rezultati številnih raziskav o delovnem stresu uvrščajo zaposlene v vzgoji in izobraževanju v sam vrh zelo stresnih poklicev (Arvidsson idr. 2016). Med te zaposlene sodijo tudi učitelji, za katere je značilna stalna in intenzivna socialna interakcija z učenci, s starši ter sodelavci. Vloga učiteljev ni le v organizaciji učinkovitega učnega okolja, ki omogoča učencem pridobiti ustrezna znanja in izboljšati procese učenja, temveč tudi skrb za dobre medosebne odnose in zagotavljanje pogojev za optimalen razvoj ter blagostanje učencev (Tuxford in Bradley 2015). Poučevanje lahko zato razumemo kot izredno

čustveno zahtevno delo, ki je še posebej izpostavljeno večjim psihosocialnim tveganjem in izgorelosti (Schonfeld, Bianchi in Luehring-Jones 2017; Genoud in Waroux 2021). Izgorelost pogosto opredeljujemo kot razkorak med visokimi delovnimi in osebnimi zahtevami ter omejenimi viri, za katerega so značilni čustvena izčrpanost, odtujenost od sebe in od dela ter zmanjšana delovna učinkovitost (Maslach in Leiter 2016).

V literaturi (Huyghebaert idr. 2018; Capone, Joshanloo in Park 2019; Molero Jurado idr. 2019) obstaja širok konsenz glede negativnih učinkov stresa in izgorelosti na zdravje ter počutje pedagoških delavcev. Izgorelost pri učiteljih je povezana z različnimi težavami v duševnem zdravju, vključno z anksioznostjo, depresivnostjo in s psihosomatskimi simptomi (Desouky in Alalam 2017; Gibson in Carroll 2021), pogostejšimi težavami v telesnem zdravju (De Simone, Cicotto in Lampis 2016; Madigan idr. 2023), z upadom samoučinkovitosti in zadovoljstva pri poučevanju (Skaalvik in Skaalvik 2015; Capone, Joshanloo in Park 2019) ter s pogostejšo željo po opustitvi učiteljskega poklica (Rajendran, Watt in Richardson 2020). Prav tako je izgorelost povezana s slabšo kakovostjo dela. Učiteljev kronični stres in neustrezne strategije spoprijemanja namreč negativno vplivajo na odnose med učitelji ter učenci, kar lahko prispeva k nižji kakovosti motivacije in slabšim učnim dosežkom učencev (Madigan in Kim 2021).

Svetovna zdravstvena organizacija (World Health Organization 2019) je izgorelost v Mednarodni klasifikaciji bolezni opredelila kot stanje, povezano z delom, zaradi katerega bi posameznik lahko poiskal zdravniško pomoč, ne uvršča pa je med bolezenska stanja. Kljub temu predstavlja perečo globalno nevarnost za delovno aktivno prebivalstvo v 21. stoletju (Liu idr. 2022). Problematika izgorelosti ter težav v duševnem zdravju postaja na področju vzgoje in izobraževanja v zadnjih letih še aktualnejša zaradi vse večje kadrovske podhranjenosti učiteljev v številnih evropskih državah, kar velja tudi za Slovenijo (OECD 2023). Zaposleni učitelji so tako vse bolj obremenjeni, povečan obseg dela ter nove zahteve na delovnem mestu pa stopnjujejo tveganje za psihofizično izčrpanost ter slabšo kakovost njihovega življenja in dela (Education, Audiovisual and Culture Executive Agency 2021). Zato je ključnega pomena razvijati in zagotavljati ustrezne merske pripomočke za pravilno prepoznavanje izgorelosti ter vrednotenje učinkovitosti ukrepov za njeno zmanjševanje.

Merjenje izgorelosti

Za ugotavljanje izgorelosti zaposlenih so avtorji oblikovali številne merske pripomočke, npr. Maslachev vprašalnik izgorelosti (Maslach Burnout Inven-

tory – MBI) (Maslach, Jackson in Leiter 1996) in Kopenhagenski vprašalnik izgorelosti (Copenhagen Burnout Inventory – CBI) (Kristensen idr. 2005), ki sta se v primerjavi z drugimi podobnimi pripomočki izkazala za psihometrično najustreznejša (Shoman idr. 2021). Vprašalnik MBI velja za najpogosteje uporabljeno mero izgorelosti v mednarodnem merilu, kar velja tudi za preučevanje izgorelosti v vzgoji in izobraževanju (Masmoudi idr. 2016; Teles idr. 2020). Kot omenjata Schaufeli in De Witte (2023), pa ima pripomoček tudi nekatere konceptualne in praktične omejitve. Z vsebinskega vidika MBI vključuje, poleg dimenzij čustvene izčrpanosti in depersonalizacije, še dimenzijo osebne učinkovitosti, vendar raziskave kažejo, da je slednja manj konsistentna in stabilna v primerjavi s prvima dvema. Poleg tega naj bi slabša osebna učinkovitost predstavljala predvsem posledico izgorelosti, ne pa njeno osrednjo sestavino. Nekateri avtorji tudi opozarjajo, da MBI ne vključuje trditev, ki bi se nanašale na posameznikovo kognitivno delovanje, čeprav se ima slabšo kognitivno zmogljivost za enega pomembnejših znakov izgorelosti (Deligkaris idr. 2014). Prav tako se v literaturi izpostavlja problem praktične uporabnosti MBI, saj ne omogoča izračuna skupne ocene izgorelosti (Schaufeli, De Witte in Desart 2020). Zaradi vseh omenjenih omejitev so Schaufeli, De Witte in Steffie Desart (2019; 2020) razvili novo mersko orodje – Vprašalnik za ocenjevanje izgorelosti (Burnout Assessment Tool – BAT), ki odpravlja pomanjkljivosti predhodnih pripomočkov.

Vprašalnik za oceno izgorelosti (BAT) slednjo opredeljuje kot sindrom oz. temeljni psihološki konstrukt (Schaufeli, De Witte in Desart 2020), ki je sestavljen iz štirih osrednjih simptomov: izčrpanosti, mentalne odtujenosti, kognitivne oškodovanosti in čustvene oškodovanosti. Izčrpanost označuje kronično utrujenost in izgubo energije, ki povzroči občutek telesne in duševne izčrpanosti. Mentalna odtujenost se nanaša na močan odpor, brezbržnost in ciničen odnos do dela ter izogibanje medosebnim stikom. Kognitivna oškodovanost obsega težave s spominom, pomanjkanje pozornosti in koncentracije ter slabše splošno kognitivno delovanje, medtem ko se čustvena oškodovanost nanaša na intenzivne čustvene reakcije, kot sta jeza ali žalost, ter občutek, da nas čustva preplavljajo in jih ne zmoremo obvladovati (Schaufeli in De Witte 2023). Vprašalnik BAT vsebuje še posebno lestvico sekundarnih simptomov z dvema podlestvicama: psihološke težave (npr. težave s spanjem, napetost in zaskrbljenost) in psihosomatske težave (npr. glavoboli, bolečine v prsih in mišicah), ki jih obravnavamo ločeno od osrednjih simptomov izgorelosti (Schaufeli in De Witte 2023). Vprašalnik BAT je izkazal dobre psihometrične lastnosti, vključno z ustrežno faktorsko strukturo, zanesljivostjo, s konvergentno in z diskriminativno veljavnostjo na različnih vzorcih za-

poslenih (De Beer idr. 2020; Consiglio, Mazzetti in Schaufeli 2021; Sinval idr. 2022), manj pa je bilo raziskav, ki so merske lastnosti vprašalnika preverjale pri pedagoških delavcih (Angelini idr. 2021). Raziskovalni izsledki poročajo tudi o veljavnosti in zanesljivosti krajše oblike Vprašalnika za oceno izgorelosti (BAT-12), ki merjenje osrednjih simptomov izgorelosti omogoča z manjšim številom postavk (Schaufeli in De Witte 2023). V raziskovalni dejavnosti se zdi uporaba krajših oblik psiholoških pripomočkov še posebej funkcionalna, saj omogoča časovno ekonomično pridobivanje podatkov, s tem pa se povečuje verjetnost, da bodo udeleženci izpolnili mersko lestvico oz. vprašalnik v celoti (Galesic in Bosnjak 2009).

Dejavniki izgorelosti in pomen osebnosti v razvoju izgorelosti učiteljev

Dejavniki izgorelosti so številni in večplastni. Izsledki raziskav med pogostejšimi dejavniki izgorelosti učiteljev navajajo predvsem zahteve in značilnosti delovnega okolja, kot so čezmerna delovna obremenitev, časovni pritiski (Guidetti idr. 2018), težave z uravnavanjem vedenja v razredu, predvsem v primeru motečega in agresivnega vedenja učencev (Aloe idr. 2014), nejasnost in konfliktnost vlog ter pomanjkanje avtonomije (Alyamy in Loh 2020). Čeprav se učitelji lahko soočajo s podobnimi zahtevami na delovnem mestu, se poklicna izgorelost ne razvije v vseh primerih. Poleg sistemskih in organizacijskih vidikov dela je tako treba upoštevati tudi individualne značilnosti, ki pomembno določajo, kako bodo zaposleni zahteve na delovnem mestu doživljali in se z njimi spoprijemali (Carroll idr. 2022; Angelini 2023).

Številne raziskave na učiteljih so pokazale, da osebnost pomembno napoveduje poklicno izgorelost (Liu idr. 2022; Roloff idr. 2022; Răducu in Stănculescu 2022). Znotraj dimenzionalnega razumevanja osebnosti je model velikih pet (angl. The Big Five) prevladujoča in empirično najpodprtejša paradigma za preučevanje osebnostnih lastnosti, ki vključuje pet temeljnih osebnostnih dimenzij: ekstravertnost, vestnost, sprejemljivost, odprtost in nevroticizem (Costa in McCrae 1992; Avsec, Kavčič in Petrič 2017). Nevroticizem odraža medosebne razlike v doživljanju okolja kot ogrožajočega, problematičnega in stresnega ter v svojem jedru vključuje predvsem negativno čustvovanje. Med različnimi vidiki osebnosti se dosledno kaže kot najmočnejši napovedovalec izgorelosti in težav v duševnem zdravju, tako v splošni populaciji odraslih (Bianchi 2018; Kang idr. 2023) kot pri učiteljih (Genou in Waroux 2021). Janina Roloff idr. (2022) so na podlagi obširne metaanalize, ki je vključevala 18 raziskav (skupno 4.724 učiteljev), ugotovili, da se nevroticizem pozitivno povezuje z izgorelostjo učiteljev, medtem ko se ostale osebnostne dimenzije z njo povezujejo negativno. Nekateri avtorji pa opozarjajo na razhajanja med

raziskavami, predvsem v smislu neenotnih rezultatov o velikosti povezanosti med osebnostnimi lastnostmi in izgorelostjo, kar gre vsaj delno pripisati različnim merskim pripomočkom in heterogenim vzorcem učiteljev (Liu idr. 2022).

Cilji in hipoteze raziskave

Cilj raziskave je bil najprej preveriti psihometrične lastnosti krajše oblike vprašalnika, torej BAT-12, na vzorcu slovenskih osnovnošolskih učiteljev. Vprašalnik namreč še ni bil uporabljen pri zaposlenih s področja vzgoje in izobraževanja v Sloveniji, obenem pa je ključnega pomena zagotoviti veljavne in zanesljive merske pripomočke, če želimo ustrezno preverjati tveganje za pojav izgorelosti v omenjeni poklicni skupini. Nadalje ugotavljamo, da je bil odnos med poklicnim stresom, izgorelostjo in osebnostjo pogosto predmet raziskav v tujini, v slovenskem prostoru pa tovrstnih raziskav primanjkuje. Zato je bil drugi cilj raziskave ugotoviti povezanost med izgorelostjo in osebnostnimi lastnostmi osnovnošolskih učiteljev ter natančneje preučiti vlogo osebnostnih lastnosti pri napovedovanju izgorelosti učiteljev, ob upoštevanju izbranih demografskih dejavnikov in dejavnikov, povezanih z delovnim mestom.

Skladno z izsledki predhodnih raziskav smo oblikovali naslednje hipoteze:

- H1 Faktorska struktura krajše oblike Vprašalnika za oceno izgorelosti (BAT-12) na vzorcu slovenskih osnovnošolskih učiteljev potrjuje večdimenzionalno in hierarhično urejenost izgorelosti, kot jo meri izvirni vprašalnik BAT-12.
- H2 Obstaja statistično pomembna povezanost med osebnostnimi lastnostmi osnovnošolskih učiteljev in stopnjo izgorelosti, pri čemer se ekstravertnost, sprejemljivost, vestnost in odprtost negativno povezujejo z izgorelostjo, nevroticizem pa se z izgorelostjo pozitivno povezuje.
- H3 Med preučevanimi osebnostnimi lastnostmi nevroticizem v največji meri napoveduje izgorelost osnovnošolskih učiteljev.

Metoda

Vzorec

V raziskavo je bil vključenih 430 slovenskih osnovnošolskih učiteljev in učiteljic iz različnih statističnih regij. Velikost vzorca smo določili na podlagi velikosti populacije osnovnošolskih učiteljev v šolskem letu 2022/2023, ki po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije znaša 18.610 učiteljev. Ob upo-

Preglednica 1 Značilnosti raziskovalnega vzorca

Kategorija	Postavka	<i>n</i>	%
Spol	Ženske	371	86,3
	Moški	59	13,7
Stopnja poučevanja	Razredna stopnja	220	51,2
	Predmetna stopnja	210	48,8
Razredništvo	Da	249	57,9
	Ne	181	42,1
Oblika zaposlitve	Pogodba za nedoločen čas	300	69,8
	Pogodba za določen čas	130	30,2

Opombe Povprečna starost 39,80 leta ($SD = 10,36$), povprečno 13,93 leta delovnih izkušenj ($SD = 10,67$).

števanju petodstotne stopnje tveganja in 95-odstotnega intervala zaupanja je primerna velikost vzorca vsaj 377, kar pomeni, da dejanski vzorec v naši raziskavi presega predvidenega. Udeleženci so bili stari od 22 do 65 let, njihove delovne izkušnje v vzgoji in izobraževanju oz. delovna doba pa je bila v razponu od enega do 40 let; podrobnejše značilnosti raziskovalnega vzorca predstavljamo v preglednici 1.

Pripomočki

Izgorelost smo ugotavljali s krajšo obliko Vprašalnika za oceno izgorelosti – verzijo za delovna okolja (BAT-12 – Burnout Assessment Tool) (Schaufeli idr. 2020); slovenski prevod smo pridobili na uradni spletni strani pripomočka. BAT-12 vključuje 12 postavk, ki merijo štiri vidike izgorelosti: izčrpanost (primer: »Pri delu se počutim psihično izčrpanega«), miselno odtujenost (»Težko najdem kaj navdušenja za svoje delo«), kognitivno oškodovanost (»Pri delu težko ostanem osredotočen«) in čustveno oškodovanost (»Pri delu čutim, da ne morem nadzorovati svojih čustev«). Udeleženci pri vsaki postavki ocenijo, kako pogosto opisano počutje oz. doživljanje velja zanje (od 1 – »Nikoli« do 5 – »Vedno«). Odgovori za posamezno podlestvico se seštejejo in povprečijo; skupna mera izgorelosti pa je seštevek vseh štirih podlestvic.

Osebnost smo preverjali z Vprašalnikom petih velikih faktorjev (Big Five Inventory – BFI) (John, Donahue in Kentle 1991), ki vključuje 44 postavk in meri pet temeljnih osebnostnih dimenzij: ekstravertnost, nevroticizem, sprejemljivost, vestnost in odprtost. Udeleženci na petstopenjski lestvici ocenijo, v kolikšni meri se strinjajo s posameznim opisom (od 1 – »Sploh se ne strinjam« do 5 – »Popolnoma se strinjam«). John in Srivastava (1999) sta podprla petfaktorsko strukturo BFI in poročala o dobrih psihometričnih lastnostih pri-

pomočka (notranja skladnost, zanesljivost test – retest in ustrezna konvergentna veljavnost glede na korelacije dimenzij BFI z drugimi osebnostnimi lestvicami).

Za namene raziskave smo uporabili slovensko obliko vprašalnika BFI (Avsec in Sočan 2007), ki je pokazala ustrezno veljavnost (petfaktorska struktura) in zanesljivost, s koeficienti alfa (α) med 0,77 in 0,85.

Postopek pridobivanja podatkov

Raziskava je potekala na podlagi spletnega vprašalnika v mesecu januarju 2024. Vabilo k sodelovanju v raziskavi smo posredovali v elektronski obliki vodstvom osnovnih šol, ki so ga skupaj z vprašalnikom delila med svoje zaposlene. Učitelji so bili seznanjeni z nameni in s cilji raziskave, zagotovljeni sta bili anonimnost in prostovoljnost sodelovanja. Pred pričetkom izpolnjevanja vprašalnika so udeleženci podali svoje soglasje k sodelovanju v raziskavi, ki je bila izvedena v skladu z Etičnim kodeksom Univerze na Primorskem in veljavno zakonodajo s področja varstva osebnih podatkov.

Statistična analiza

S programom IBM SPSS smo opravili opisno in inferenčno statistiko. Zanesljivost vprašalnika BAT-12 smo ugotavljali s koeficientoma notranje skladnosti, McDonaldovim koeficientom omega (ω) in Cronbachovim koeficientom alfa (α). Faktorsko strukturo smo preverjali s konfirmatorno faktorsko analizo (KFA) v programu JASP. KFA smo izvedli za tri merske modele: (1) enofaktorski model je predpostavljal, da je vseh 12 postavk vprašalnika BAT-12 nasičenih z enim latentnim faktorjem; (2) štirifaktorski korelirani model je predpostavljal obstoj štirih latentnih faktorjev (izčrpanost, miselna odtujenost, kognitivna oškodovanost, čustvena oškodovanost), ki so neodvisni, vendar medsebojno povezani; (3) model drugega reda pa je predpostavljal, da so štiri latentni faktorji nasičeni s splošnim faktorjem na višji ravni. Slednji temelji na opredelitvi izgorelosti (Schaufeli in De Witte 2023) kot enotnem psihološkem sindromu, ki ga sestavljajo štiri različni simptomi. Za vrednotenje merskih modelov smo izbrali kombinacijo različnih indeksov prileganja: razmerje med χ^2 in stopnjami prostosti (χ^2/df), RMSEA (Root Mean Square Error of Approximation), SRMR (Standardized Root Mean Square Residual), CFI (Comparative Fit Index) in TLI (Tucker-Lewis Index). Vrednosti indeksov, ki nakazujejo dobro prileganje modela, so $\chi^2/df < 3$, RMSEA $< 0,08$, CFI $> 0,95$, TLI $> 0,95$, SRMR $< 0,08$, vendar smo kot sprejemljive upoštevali tudi vrednosti indeksov blizu priporočenim: $\chi^2/df < 5$, CFI in TLI $> 0,90$ (Hooper, Coughlan in Mullen 2008; Kline 2016).

Rezultati

Faktorska struktura in zanesljivost BAT-12

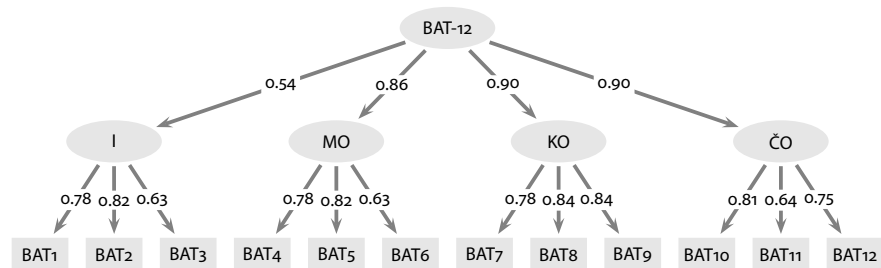
Za preverbo faktorske strukture vprašalnika BAT-12 smo uporabili KFA z metodo največjega verjetja. Predhodno smo preverili primernost podatkov za izvedbo KFA. Normalno porazdelitev podatkov smo potrdili na podlagi koeficientov asimetrije (od $-0,342$ do $0,504$) in sploščenosti ($-0,535$ do $0,228$) posameznih postavk BAT-12, ki so bile znotraj intervala -1 do 1 . Na osnovi korelacijske matrike smo nadalje ugotovili, da so se korelacije med postavkami gibale med $0,20$ in $0,71$; nobena ni presegala $0,80$, kar pomeni, da smo izločili problem multikolinearnosti (Kline 2016). Prav tako je velikost našega vzorca presegala priporočeno razmerje $10 : 1$ (deset udeležencev za vsak parameter v merskem modelu), torej je bila primerna za izvedbo CFA (Kline 2016).

V preglednici 2 prikazujemo indekse ujemanja analiziranih merskih modelov. Po pričakovanjih indeksi enofaktorskega modela ne kažejo dobrega ujemanja, medtem ko indeksi za štirifaktorski korelirani model in model drugega reda (štiri latentni faktorji, nasičeni s splošnim faktorjem izgorelosti na višji ravni) kažejo sprejemljivo prileganje.

Odnos med manifestnimi spremenljivkami in latentnimi spremenljivkami za model drugega reda prikazujemo na sliki 1. V modelu so standardizirane faktorske uteži za postavke BAT-12 statistično pomembne ($p < 0,05$) in se gibljejo v razponu od $0,63$ do $0,90$, kar pomeni, da so posamezne postavke ustrezno nasičene s pripadajočo podlestvico BAT-12 (I – izčrpanost, MO – mi-

Preglednica 2 Rezultati konfirmatorne faktorske analize za BAT-12

	χ^2/df	CFI	TLI	RMSEA	SRMR
1-faktorski model	12,57	0,76	0,71	0,164	0,095
4-faktorski model	2,31	0,98	0,98	0,055	0,055
Model drugega reda	3,61	0,94	0,93	0,071	0,065

Slika 1 Standardizirane faktorske uteži za model drugega reda

Preglednica 3 Koeficienti zanesljivosti in korelacije za BAT-12

Dimenzije BAT-12	α	ω	1	2	3	4
1 Izčrpanost	0,82	0,84				
2 Miselna odtujenost	0,78	0,78	0,60			
3 Kognitivna oškodovanost	0,86	0,85	0,35	0,63		
4 Čustvena oškodovanost	0,78	0,77	0,40	0,57	0,70	
BAT-12 – skupni rezultat	0,90	0,89	0,73	0,87	0,82	0,82

selna odtujenost, KO – kognitivna oškodovanost, ČO – čustvena oškodovanost). Prav tako so štiri podlestvice pomembno nasičene s skupnim rezultatom BAT-12, standardizirane faktorske uteži se gibljejo med 0,54 in 0,90. Najnižjo vrednost opazamo pri podlestvici izčrpanost, vendar ta presega še sprejemljive vrednosti, ki jih priporočajo Hair idr. (2019).

Koeficienti zanesljivosti α med 0,78 in 0,90 ter koeficienti ω med 0,77 in 0,89 kažejo na dobro notranjo skladnost posameznih podlestitv ter skupnega rezultata BAT-12. Pearsonovi koeficienti korelacije med posameznimi podlestvicami so v razponu od 0,35 do 0,70, večinoma gre za zmerne povezanosti, kar kaže na njihovo ustrezno diskriminativnost. Visoke korelacije pa opazamo med podlestvicami in skupnim rezultatom BAT-12 (preglednica 3).

Ocena izgorelosti učiteljev in vloga osebnostnih lastnosti

V preglednici 4 predstavljamo osnovno opisno statistiko za posamezne podlestvice in skupni rezultat BAT-12. Aritmetične sredine se gibljejo med 2,22 in 3,18, pri čemer je med posameznimi simptomi izgorelosti najvišje izražena izčrpanost, najnižje pa kognitivna oškodovanost. Na podlagi koeficientov asimetrije in sploščenosti ugotavljamo, da ni večjih odstopanj od normalne porazdelitve.

Na podlagi t -testa ne ugotavljamo razlik v oceni izgorelosti (v smislu skupnega rezultata BAT-12) glede na spol ($t = -1,93$; $p = 0,054$), stopnjo poučevanja ($t = -0,95$; $p = 0,345$) in opravljanje razredništva ($t = -0,96$; $p = 0,339$).

Preglednica 4 Opisna statistika za BAT-12

Dimenzije BAT-12	Min	Max	M	SD	Asim	Spl
Izčrpanost	1,00	5,00	3,18	0,74	-0,073	-0,058
Miselna odtujenost	1,00	5,00	2,26	0,77	0,148	-0,315
Kognitivna oškodovanost	1,00	5,00	2,22	0,74	0,431	0,018
Čustvena oškodovanost	1,00	4,33	2,35	0,70	0,069	-0,274
BAT-12 – skupni rezultat	1,00	4,67	2,53	0,60	0,146	0,187

Preglednica 5 Napovedovanje izgorelosti – rezultati regresijske analize

Prediktorji	<i>B</i>	β	<i>t</i>	<i>p</i>
Delovne izkušnje	0,003	0,055	1,25	0,211
Oblika zaposlitve	-0,153	-0,118	-2,73	0,007
Ekstravertnost	0,002	0,022	0,46	0,643
Sprejemljivost	-0,012	-0,093	-2,03	0,043
Vestnost	-0,022	-0,164	-3,84	<0,001
Nevroticizem	0,050	0,447	9,15	<0,001
Odprtost	-0,009	-0,083	-1,95	0,052

Opazamo pa razlike v izgorelosti glede na obliko zaposlitve učiteljev: zaposleni v delovnem razmerju za določen čas izkazujejo višjo oceno izgorelosti v primerjavi z zaposlenimi v delovnem razmerju za nedoločen čas ($t = 3,29$; $p < 0,001$). Negativno, sicer nizko povezanost ugotavljamo med delovnimi izkušnjami učiteljev in oceno izgorelosti ($r = -0,13$; $p = 0,009$).

Korelacije med oceno izgorelosti (BAT-12) in dimenzijami vprašalnika BFI kažejo, da se izgorelost pozitivno povezuje z nevroticizmom ($r = 0,56$; $p < 0,001$), negativno pa s sprejemljivostjo ($r = -0,36$; $p < 0,001$), z vestnostjo ($r = -0,35$; $p < 0,001$), ekstravertnostjo ($r = -0,29$; $p < 0,001$) in odprtostjo ($r = -0,21$; $p < 0,001$).

Za napovedovanje izgorelosti na podlagi osebnostnih lastnosti smo izvedli regresijsko analizo. V regresijski model smo, poleg osebnostnih dimenzij, vključili še delovne izkušnje in obliko zaposlitve kot kontrolni spremenljivki. Rezultati regresijske analize (preglednica 5) kažejo, da z omenjenimi prediktorji pojasnimo 36,1 % variance v izgorelosti ($R^2 = 0,361$; $F(7, 422) = 43,052$; $p < 0,001$). Nevroticizem se je izkazal kot najpomembnejši napovedovalec izgorelosti ($\beta = 0,447$; $p < 0,001$), kot pomembni osebnostni lastnosti sta se pokazali tudi vestnost ($\beta = -0,164$; $p < 0,001$) in sprejemljivost ($\beta = -0,093$; $p < 0,001$), med značilnostmi dela pa oblika zaposlitve ($\beta = -0,118$; $p = 0,007$).

Razprava

Z raziskavo smo preverili psihometrične lastnosti slovenske oblike vprašalnika BAT-12. Z uporabo konfirmatorne faktorске analize smo podprli predpostavljeno hierarhično strukturo BAT-12, kot jo predlagajo Schaufeli, De Witte in Steffie Desart (2020), in s tem potrdili prvo raziskovalno hipotezo. Izbrani indeksi prileganja so potrdili tako štirifaktorski model kot model drugega reda, kar pomeni, da lahko izgorelost razumemo kot sindrom, sestavljen iz medsebojno povezanih osrednjih simptomov (izčrpanost, mentalno distanciranje, kognitivna oškodovanost in čustvena oškodovanost). Vprašalnik BAT-

12 zato omogoča oceno izgorelosti tako na ravni posameznih podleštvic kot tudi skupnega rezultata. Faktorska struktura na slovenskem vzorcu učiteljev se sklada z ugotovitvami dosedanjih raziskav, ki so validirale BAT-12 na različnih skupinah zaposlenih v Italiji, Romuniji, Ekvadorju in Južni Afriki (Oprea, Iliescu in De Witte 2021; Vinuesa-Solórzano idr. 2021; De Beer idr. 2022; Maz-zetti idr. 2022). Vprašalnik BAT-12 je izkazal tudi dobro notranjo zanesljivost, ki je bila primerljiva z rezultati izvirnega vprašalnika (Schaufeli, De Witte in Desart 2020; Schaufeli in De Witte 2023). Na podlagi ugotovitev lahko sklenemo, da je slovenska oblika BAT-12 primeren pripomoček za ugotavljanje izgorelosti ter omogoča nadaljnje raziskovanje pojava izgorelosti pri zaposlenih v vzgoji in izobraževanju.

Na podlagi rezultatov o izraženosti posameznih vidikov izgorelosti pri učiteljih ugotavljamo, da je najvišje izražena izčrpanost, najnižje pa kognitivna oškodovanost. Podobno tudi izsledki predhodnih raziskav navajajo, da se izgorelost pri učiteljih najpogosteje odraža v izčrpanosti, manj pa z drugimi simptomi (Angelini idr. 2021; Marrinhas idr. 2023). Obenem opažamo, da so srednje vrednosti BAT-12 v naši raziskavi nekoliko višje, kot jih navajajo različni avtorji, ki so v svojih raziskavah uporabili vprašalnik BAT (daljšo ali krajšo obliko) pri zdravih aktivnih prebivalcih (De Beer idr. 2022; Tomas idr. 2024). Če rezultate BAT-12 primerjamo z razpoložljivimi statističnimi normami, ki jih za belgijsko prebivalstvo predlagajo Schaufeli, De Witte in Steffie Desart (2020), lahko razberemo, da slovenski učitelji izkazujejo pretežno visoko stopnjo izčrpanosti in čustvene oškodovanosti ter povprečno stopnjo mentalne odtujenosti in kognitivne oškodovanosti. Predvsem izčrpanosti, ki se kaže v kronični utrujenosti in pomanjkanju energije, ter čustveni regulaciji bi kazalo nameniti več pozornosti pri načrtovanju preventivnih programov za zmanjševanje stresa, preprečevanje izgorelosti ter težav v duševnem zdravju pri učiteljih. Da bi lahko še natančneje ocenili stopnjo izgorelosti zaposlenih na podlagi uporabljenega merskega pripomočka, je v prihodnje priporočljivo pridobiti norme za slovensko delovno aktivno prebivalstvo po vzoru obstoječih norm v nekaterih državah (npr. Belgiji, Nizozemski).

Z raziskavo smo ugotavljali tudi povezanost med osebnostnimi lastnostmi in stopnjo izgorelosti osnovnošolskih učiteljev. Rezultati potrjujejo našo drugo hipotezo, saj se ekstravertnost, sprejemljivost, vestnost in odprtost negativno povezujejo z izgorelostjo, medtem ko je nevroticizem z izgorelostjo učiteljev pozitivno povezan. Nadalje smo želeli preučiti vlogo osebnostnih lastnosti pri napovedovanju izgorelosti učiteljev, ob upoštevanju demografskih dejavnikov in dejavnikov, povezanih z njihovim delovnim mestom. V regresijski model smo kot neodvisne spremenljivke vključili vseh pet

osebnostnih dimenzij vprašalnika BFI, saj smo s korelacijsko analizo, skladno s predhodnimi raziskavami (Roloff idr. 2022), ugotovili, da se nevroticizem pozitivno, ekstravertnost, vestnost, sprejemljivost in odprtost pa negativno povezujejo z izgorelostjo. Prav tako smo v napovedni model vključili še učiteljeve delovne izkušnje in obliko zaposlitve; omenjena dejavnika sta bila namreč pomembno povezana z izgorelostjo.

Rezultati regresijske analize so pokazali, da višje izražen nevroticizem ter nižje izraženi vestnost in sprejemljivost ter zaposlitev za določen čas pomembno napovedujejo sindrom izgorelosti pri osnovnošolskih učiteljih. Nevroticizem med vsemi osebnostnimi dimenzijami najmočneje napoveduje izgorelost učiteljev, kar potrjuje našo tretjo hipotezo. Omenjena ugotovitev se sklada s številni raziskovalni izsledki (Bianchi 2018; Răducu in Stănculescu 2022; Roloff idr. 2022). Posamezniki z višjo stopnjo nevroticizma običajno doživljajo več neugodnih čustev (npr. anksioznosti, razdražljivosti, jeze, občutkov nemoči) in se zato manj učinkovito odzivajo na stresne dogodke, zaradi česar so v takih okoliščinah dovzetnejši za različne negativne izide (Roloff idr. 2022). Učitelji z višje izraženim nevroticizmom so, v primerjavi s svojimi kolegi z nižje izraženim nevroticizmom, bolj nagnjeni k temu, da negativno interpretirajo različne situacije v svojem delovnem okolju. Tudi manjši vsakodnevni izzivi ali neuspehi se jim lahko zdijo kot težko premagljive ovire, kar povečuje občutke preobremenjenosti, nemoči in nesposobnosti pri spoprijemanju z danimi izzivi (Bianchi 2018). Učitelji z visoko stopnjo nevroticizma so lahko nenehno pod stresom, kar vodi v čustveno in telesno izčrpanost, prav tako pa tudi v slabše medosebne odnose v šolskem okolju. Navadno so taki učitelji občutljivejši na kritiko in se pogosteje počutijo ogroženi, kar prispeva k temu, da odreagirajo z večjo impulzivnostjo in zato pogosto težje sodelujejo z drugimi učitelji, s starši in učenci (Răducu in Stănculescu 2022).

Rezultati nadalje kažejo, da se višje izražena vestnost in sprejemljivost odražata v nižji ravni izgorelosti, kar nakazuje, da višje izraženi omenjeni osebnostni lastnosti igrata vlogo varovalnih dejavnikov pred izgorelostjo in omogočata zaposlenim, da lažje obvladujejo zahteve delovnega okolja (Angelini 2023). Posamezniki z višje izraženo vestnostjo običajno skrbno načrtujejo svoje aktivnosti, so organizirani, zanesljivi in dosledni. Vestni posamezniki naj bi zato doživljali manj stresa in se z njim bolje spoprijemali (Connor-Smith in Flachsbarth 2007). Ti učitelji so zato natančni in skrbni, prizadevajo si za doseganje ciljev in svoje aktivnosti ustrezno predvidevajo, kar jim omogoča učinkovito obvladovanje stresa in preprečuje izčrpanost (Bianchi 2018). Podobno naj bi tudi višje izražena sprejemljivost, ki se kaže v težnji po vzpostavljanju pozitivnih medosebnih odnosov in temelji na sprejemanju ter razumevanju drugih, empatiji in strpnosti, ščitila pred pojavom poklicne izgo-

relosti, predvsem depersonalizacije (Swider in Zimmerman 2010). Sprejemljivost ima še posebej pomembno vlogo, če upoštevamo naravo učiteljevega dela, ki vključuje intenzivne socialne interakcije. Camelia-Mădălina Răducu in Elena Stănculescu (2022) poudarjata, da so učitelji s kakovostnejšimi medosebnimi odnosi deležni več socialne opore, kar prispeva k doživljanju pripadnosti in sprejetosti ter olajša iskanje pomoči v težavnih situacijah. Čeprav rezultati večine raziskav podpirajo negativno povezanost med izgorelostjo in obema osebnostnima dimenzijama (Roloff idr. 2022), pa nekateri avtorji opozarjajo, da lahko izjemna izraženost sprejemljivosti (npr. ko se stalna in intenzivna skrb za druge vedno postavlja pred lastne potrebe) in vestnosti (pretiran napor in perfekcionizem pri delu, potreba po stalnem nadzoru) deluje škodljivo ter celo povečuje možnost za razvoj izgorelosti (Castillo-Gualda idr. 2019). Ugotovitve obsežne pregledne raziskave namreč kažejo, da se perfekcionizem posameznikov na različnih področjih življenja (delovnem, športnem, učnem) pozitivno povezuje z izgorelostjo (Hill in Curran 2016).

Čeprav smo v naši raziskavi ugotovili negativno nizko povezanost med ekstravertnostjo in splošno mero izgorelosti, se v regresijskem modelu ta osebnostna dimenzija pri napovedovanju izgorelosti učiteljev ni pokazala kot pomembna. Nasprotno, Janina Roloff idr. (2022) v pregledni raziskavi navajajo, da učitelji z višje izraženo ekstravertnostjo svoje delovno okolje običajno dojemajo pozitivneje, so socialno vpletenejši in spretnejši kot tisti z nižje izraženo ekstravertnostjo, zato naj bi imeli manjše tveganje za razvoj izgorelosti. Ker je za ekstravertne posameznike lahko značilno pogostejše pozitivno čustvovanje kot za introvertne, je večja verjetnost, da bodo doživljali višje ravni navdušenja pri delu, zagnanosti in optimizma, kar prispeva k nižji ravni čustvene izčrpanosti (Cramer in Binder 2015).

Nazadnje velja izpostaviti, da je tudi stabilnost zaposlitve lahko pomemben dejavnik pri doživljanju stresa in izgorelosti v delovnem okolju (World Health Organization 2019), kar so podprli rezultati naše raziskave. Predpostavljamo, da učitelji, zaposleni za določen čas, doživljajo več negotovosti in imajo posledično več težav pri načrtovanju lastne prihodnosti kot učitelji, zaposleni za nedoločen čas. Poleg neugodnih delovnih pogojev tudi nestabilna zaposlitev in slabša socialna varnost vplivata na porast stresa, slabše zdravstveno stanje ter nižjo stopnjo zadovoljstva z delom in življenjem nasploh (Dolenc 2021).

Zaključki

Rezultati raziskave predstavljajo pomemben prispevek na področju razvoja psihometričnih pripomočkov v slovenskem prostoru. S preverjanjem mer-skih karakteristik slovenske oblike vprašalnika BAT-12 smo namreč potrdili ve-

ljavnost in zanesljivost tega pripomočka za ocenjevanje izgorelosti osnovnošolskih učiteljev. Ker se je psihometrična preverba vprašalnika omejila le na vzorec osnovnošolskih učiteljev, bi v prihodnje kazalo vprašalnik preveriti na širšem vzorcu zaposlenih v vzgoji in izobraževanju (npr. vzgojitelji predšolskih otrok, srednješolski učitelji, šolski svetovalni delavci).

Prav tako bi bilo v prihodnje smiselno oblikovati slovenske norme za vprašalnik BAT-12, ki bi omogočale natančnejšo oceno stopnje izgorelosti pri delovno aktivnem prebivalstvu; tako bi lahko pojav izgorelosti zaposlenih v vzgoji in izobraževanju primerjali z drugimi poklicnimi skupinami.

Rezultati o povezanosti med osebnostjo in izgorelostjo razširjajo dosedanja spoznanja s področja preučevanja dejavnikov izgorelosti pri učiteljih. Prav tako imajo pomembno uporabno vrednost, saj spodbujajo razmislek o možnih strategijah za preprečevanje poklicne izgorelosti. Uporaba čuječnosti lahko, denimo, zaposlenim pomaga obvladati negativne učinke pretirane zaskrbljenosti in anksioznosti, ki sta značilni za višje izražen nevroticizem. Preventivne programe in intervencije, ki spodbujajo uporabo konstruktivnejših načinov vedenja v stresnih situacijah, bi bilo smiselno vključiti tako v strokovno usposabljanje pedagoških delavcev kot tudi v izobraževanje študentov pedagoškega študija, ki šele vstopajo v učiteljski poklic.

Naša raziskava ima tudi nekatere omejitve. Med sodelujočimi v njej so prevladovali učiteljice, zato bi bilo v prihodnje smiselno vključiti več moških in tako nekoliko uravnotežiti vzorec po spolu. Prav tako je treba opozoriti, da so bili pri preučevanju odnosa med osebnostjo in izgorelostjo uporabljeni vprašalniki, ki temeljijo na samoporočanju. Nadaljnje preučevanje bi lahko omenjene subjektivne metode dopolnilo z objektivnimi merami, kot je npr. ugotavljanje stopnje stresa in izgorevanja na podlagi ravni kortizola.

Literatura

- Aloe, A. M., S. Shisler, B. D. Norris, A. B. Nickerson in T. W. Rinker. 2014. »A Multivariate Meta-Analysis of Student Misbehavior and Teacher Burnout.« *Educational Research Review* 12 (5): 30–44.
- Alyamy, K. F., in S. C. Loh. 2020. »Factors Predicting Teacher Burnout: The Moderation Role of Perceived Social Support.« *Journal of Special Needs Education* 10:50–69.
- Angelini, G. 2023. »Big Five Model Personality Traits and Job Burnout: A Systematic Literature Review.« *BMC Psychology* 11 (1): 49.
- Angelini, G., I. Buonomo, P. Benevene, P. Consiglio, L. Romano in C. Fiorilli. 2021. »The Burnout Assessment Tool (BAT): A Contribution to Italian Validation with Teachers.« *Sustainability* 13 (16): 9065.
- Arvidsson, I., C. Håkansson, B. Karlson, J. Björk in R. Persson, 2016. »Burnout

- among Swedish School Teachers: Cross-Sectional Analysis.« *BMC Public Health* 16 (1): 823.
- Avsec, A., in G. Sočan. 2007. »Vprašalnik petih velikih faktorjev BFI.« V *Psihodiagnostika osebnosti*, uredila A. Avsec, 171–178. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.
- Avsec, A., T. Kavčič in M. Petrič. 2017. *Temeljni vidiki osebnosti*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.
- Bianchi, R. 2018. »Burnout is More Strongly Linked to Neuroticism than to Work-Contextualized Factors.« *Psychiatry Research* 270:901–905.
- Capone, V., M. Joshanloo in M. S. A. Park. 2019. »Burnout, Depression, Efficacy Beliefs, and Work-Related Variables among School Teachers.« *International Journal of Educational Research* 95:97–108.
- Carroll, A., K. Forrest, E. Sanders-O'Connor, K. Forrest, L. Flynn, J. Bower, S. Fynes-Clinton idr. 2022. »Teacher Stress and Burnout in Australia: Examining the Role of Intrapersonal and Environmental Factors.« *Social Psychology of Education* 25 (5): 441–469.
- Castillo-Gualda, R., M. Herrero, R. Rodríguez-Carvajal, M. A. Brackett in P. Fernández-Berrocal. 2019. »The Role of Emotional Regulation Ability, Personality, and Burnout among Spanish Teachers.« *International Journal of Stress Management* 26 (2): 146–158.
- Connor-Smith, J. K., in C. Flachsbart. 2007. »Relations between Personality and Coping: A Meta-Analysis.« *Journal of Personality and Social Psychology* 93 (6): 1080–1107.
- Consiglio, C., G. Mazzetti in W. B. Schaufeli. 2021. »Psychometric Properties of the Italian Version of the Burnout Assessment Tool (BAT).« *International Journal of Environmental Research and Public Health* 18 (18): 9469.
- Costa, P. T., in R. R. McCrae. 1992. »Four Ways Five Factors are Basic.« *Personality and Individual Differences* 13 (6): 653–665.
- Cramer, C., in K. Binder. 2015. »Relationships between Personality Traits and Experience of Stress in Teaching: An International Systematic Review.« *Zeitschrift für Erziehungswissenschaft* 18 (1): 101–123.
- De Beer, L. T., W. B. Schaufeli in A. B. Bakker. 2022. »Investigating the Validity of the Short Form Burnout Assessment Tool: A Job Demands-Resources Approach.« *African Journal of Psychological Assessment* 4 (1). <https://doi.org/10.4102/ajopa.v4i0.95>.
- De Beer, L. T., W. B. Schaufeli, H. De Witte, J. J. Hakanen, A. Shimazu, J. Glaser, C. Seubert idr. 2020. »Measurement Invariance of the Burnout Assessment Tool (BAT) Across Seven Cross-National Representative Samples.« *International Journal of Environmental Research and Public Health* 17 (15): 5604.
- Deligkaris, P., E. Panagopoulou, A. J. Montgomery in E. Masoura. 2014. »Job Burnout and Cognitive Functioning: A Systematic Review.« *Work Stress* 28 (2): 107–123.

- De Simone, S., G. Cicotto in L. Lampis. 2016. »Occupational Stress, Job Satisfaction and Physical Health in Teachers.« *European Review of Applied Psychology* 66 (2): 65–77.
- Desouky, D., in H. Allam. 2017. »Occupational Stress, Anxiety and Depression among Egyptian Teachers.« *Journal of Epidemiology and Global Health* 7 (3): 191–198.
- Dolenc, P. 2021. »Psihološki vidiki prekarne delo.« V *Študije o prekarosti: interdisciplinarni pogledi*, uredili Č. Poglajen, M. Tekavčič, A. Kanjov Mrčela in D. Türk, 601–615. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, Založništvo.
- Education, Audiovisual and Culture Executive Agency. 2021. *Teachers in Europe: Careers, Development and Well-Being; Eurydice Report*. Luksemburg: Education, Audiovisual and Culture Executive Agency.
- Galesic, M., in M. Bosnjak. 2009. »Effects of Questionnaire Length on Participation and Indicators of Response Quality in a Web Survey.« *Public Opinion Quarterly* 73 (2): 349–360.
- Genoud, P. A., in E. L. Waroux. 2021. »The Impact of Negative Affectivity on Teacher Burnout.« *International Journal of Environmental Research and Public Health* 18 (24): 13124.
- Gibson, S., in C. Carroll. 2021. *Stress, Burnout, Anxiety and Depression: How They Impact on the Mental Health and Wellbeing of Teachers and on Learner Outcomes*. London: Education Support.
- Guidetti, G., S. Viotti, P. Gil-Monte in D. Converso. 2018. »Feeling Guilty or Not Guilty: Identifying Burnout Profiles among Italian Teachers.« *Current Psychology* 37 (4): 769–780.
- Hair, J. F., W. Black, B. Babin in R. Anderson. 2019. *Multivariate Data Analysis*. An-dover: Cengage Learning.
- Hill, A. P., in T. Curran. 2016. »Multidimensional Perfectionism and Burnout: A Meta-Analysis.« *Personality and Social Psychology Review* 20 (3): 269–288.
- Hooper, D., J. Coughlan in M. R. Mullen. 2008. »Structural Equation Modeling: Guidelines for Determining Model Fit.« *Electronic Journal of Business Research Methods* 6 (1): 53–60.
- Huyghebaert, T., N. Gillet, N. Beltou, F. Tellier in E. Fouquereau. 2018. »Effects of Workload on Teachers' Functioning: A Moderated Mediation Model Including Sleeping Problems and Overcommitment.« *Stress and Health* 34 (5): 601–611.
- John, O. P., in S. Srivastava. 1999. »The Big-Five Trait Taxonomy: History, Measurement, and Theoretical Perspectives.« V *Handbook of Personality: Theory and Research*, uredila A. Pervin in O. P. John, 102–138. New York: Guilford.
- John, O. P., E. M. Donahue in R. L. Kentle. 1991. *The Big Five Inventory – Versions 4a and 54*. Berkeley, CA: University of California.
- Kang, W., F. Steffens, S. Pineda, K. Widuch in A. Malvaso. 2023. »Personality Traits and Dimensions of Mental Health.« *Scientific Reports* 13 (1): 7091.

- Kline, R. B. 2016. *Principles and Practice of Structural Equation Modeling*. New York: Guilford.
- Kristensen, T. S., M. Borritz, E. Villadsen in K. B. Christensen. 2005. »The Copenhagen Burnout Inventory: A New Tool for the Assessment of Burnout.« *Work and Stress* 19 (3): 192–207.
- Liu, Z., Y. Li, W. Zhu, Y. He in D. Li. 2022. »A Meta-Analysis of Teachers' Job Burnout and Big Five Personality Traits.« *Frontiers in Education* 7:822659.
- Madigan, D. J., in L. E. Kim. 2021. »Does Teacher Burnout Affect Students? A Systematic Review of Its Association with Academic Achievement and Student-Reported Outcomes.« *International Journal of Educational Research* 105 (2): 101714.
- Madigan, D. J., L. E. Kim, H. L. Glandorf in O. Kavanagh. 2023. »Teacher Burnout and Physical Health: A Systematic Review.« *International Journal of Educational Research* 119:102173.
- Marrinhas, D., V. Santos, C. Salvado, D. Pedrosa in A. Pereira. 2023. »Burnout and Technostress during the COVID-19 Pandemic: The Perception of Higher Education Teachers and Researchers.« *Frontiers in Education* 8:1144220.
- Maslach, C., in M. P. Leiter. 2016. »Understanding the Burnout Experience: Recent Research and Its Implications for Psychiatry.« *World Psychiatry* 15 (2): 103–111.
- Maslach, C., S. E. Jackson in M. P. Leiter. 1996. *Maslach Burnout Inventory Manual*. Palo Alto, CA: Consulting Psychologist Press.
- Masmoudi, R., D. Trigui, S. Ellouze, R. Sellami, I. Baati, I. Feki in J. Masmoudi. 2016. »Burnout and Associated Factors among Tunisian Teachers.« *European Psychiatry* 33 (S1): S636–S636.
- Mazzetti, G., C. Consiglio, F. P. Santarpia, L. Borgogni, D. Guglielmi in W. B. Schaufeli. 2022. »Italian Validation of the 12-Item Version of the Burnout Assessment Tool (BAT-12).« *International Journal of Environmental Research and Public Health* 19 (14): 8562.
- Molero Jurado, M. D., M. D. Pérez-Fuentes, L. Atria, N. F. Oropesa Ruiz in J. J. Gázquez Linares. 2019. »Burnout, Perceived Efficacy, and Job Satisfaction: Perception of the Educational Context in High School Teachers.« *BioMed Research International*. <https://doi.org/10.1155/2019/1021408>.
- OECD. 2023. *Education at a Glance 2023: OECD Indicators*. Pariz: OECD.
- Oprea, B., D. Iliescu in H. De Witte. 2021. »Romanian Short Version of the Burnout Assessment Tool: Psychometric Properties.« *Evaluation and the Health Professions* 44 (4): 406–415.
- Răducu, C.-M., in E. Stănculescu. 2022. »Personality and Socio-Demographic Variables in Teacher Burnout during the COVID-19 Pandemic: A Latent Profile Analysis.« *Scientific Reports* 12:14272.
- Rajendran, N., H. M. Watt in P. W. Richardson. 2020. »Teacher Burnout and Turnover Intent.« *Australian Educational Researcher* 47 (3): 477–500.

- Roloff, J., J. Kirstges, S. Grund in U. Klusmann. 2022. »How Strongly is Personality Associated with Burnout among Teachers? A Meta-Analysis.« *Educational Psychology Review* 34 (4): 1613–1650.
- Schaufeli, W., in H. De Witte. 2023. »Burnout Assessment Tool (BAT).« V *International Handbook of Behavioral Health Assessment*, uredili C. U. Krägeloh, M. Alyami in O. N. Medvedev, 1–14. Cham: Springer.
- Schaufeli, W. B., H. De Witte in S. Desart. 2019. *Manual Burnout Assessment Tool (BAT)*. Leuven: KU Leuven.
- . 2020. *Manual Burnout Assessment Tool (BAT) – Version 2.0*. KU. Neobjavljeno interno poročilo, KU Leuven. <https://burnoutassessmenttool.be/wp-content/uploads/2020/08/Test-Manual-BAT-English-version-2.0-1.pdf>.
- Schonfeld, I. S., R. Bianchi in P. Luehring-Jones. 2017. »Consequences of Job Stress for the Mental Health of Teachers.« V *Educator Stress, An Occupational Health Perspective*, uredili T. M. McIntyre, S. E. McIntyre in D. J. Francis, 55–73. Cham: Springer.
- Shoman, Y., S. C. Marca, R. Bianchi, L. Godderis, H. F. Van der Molen in I. G. Canu. 2021. »Psychometric Properties of Burnout Measures.« *Epidemiology and Psychiatric Sciences* 30 (e8). <https://doi.org/10.1017/S2045796020001134>.
- Sinval, J., A. C. S. Vazquez, C. S. Hutz, W. B. Schaufeli in S. Silva. 2022. »Burnout Assessment Tool (BAT): Validity Evidence from Brazil and Portugal.« *International Journal of Environmental Research and Public Health* 19 (3): 1344.
- Skaalvik, E. M., in S. Skaalvik. 2015. »Job Satisfaction, Stress and Coping Strategies in the Teaching Profession – What Do Teachers Say?« *International Education Studies* 8 (3): 181–192.
- Swider, W. B., in D. R. Zimmerman. 2010. »Born to Burnout: A Meta-Analytic Path Model of Personality, Job Burnout, and Work Outcomes.« *Journal of Vocational Behavior* 76 (3): 487–506.
- Teles, R., A. Valle, S. Rodríguez, I. Piñeiro in B. Regueiro. 2020. »Perceived Stress and Indicators of Burnout in Teachers at Portuguese Higher Education Institutions (HEI).« *International Journal of Environmental Research and Public Health* 17 (9): 3248.
- Tomas, J., D. Maslić Seršić, U. Mikac, B. Rebernjak, V. Buško in H. De Witte. 2024. »Validation of the Croatian Version of the Short Form of the Burnout Assessment Tool: Findings from a Nationally Representative Sample.« *International Journal of Selection and Assessment* 32 (1): 40–53.
- Tuxford, L. M., in G. L. Bradley. 2015. »Emotional Job Demands and Emotional Exhaustion in Teachers.« *Educational Psychology* 35 (8): 1006–1024.
- Vinueza-Solórzano, A. M., C. A. Portalanza-Chavarria, C. P. P. de Freitas, W. B. Schaufeli, H. De Witte, C. S. Hutz in A. C. Souza Vazquez. 2021. »The Ecuadorian Version of the Burnout Assessment Tool (BAT): Adaptation and Validation.« *International Journal of Environmental Research and Public Health* 18 (13): 7121.

World Health Organization. 2019. »Burn-Out an 'Occupational Phenomenon': International Classification of Diseases.« World Health Organization, 28 maj. <https://www.who.int/news/item/28-05-2019-burn-out-an-occupational-phenomenon-international-classification-of-diseases>.

The Slovenian Version of the Burnout Assessment Tool (BAT-12) and the Role of Personality in Predicting Burnout in Teachers

Given the nature of their work, teachers are one of the professional categories at higher risk of developing burnout, leading to poorer physical and mental health. Previous research has shown that preventive assessment of teachers' risk level for burnout may reduce adverse outcomes. The aim of the study was first to examine the psychometric properties of the short form of the Burnout Assessment Tool-12 (BAT-12) in Slovenian teachers, and secondly to investigate the role of personality in predicting burnout. The study included 430 primary school teachers who completed the BAT-12 and the Big Five Inventory (BFI). The Slovenian version of BAT-12 showed good factorial validity, with the four subscales (exhaustion, cognitive impairment, emotional impairment, and mental distancing) loading on a single burnout score. Regression analysis results indicated that higher neuroticism, lower conscientiousness and lower agreeableness, as well as fixed-term employment, play a significant role in predicting higher burnout scores in Slovenian teachers.

Keywords: burnout, Burnout Assessment Tool, psychometric properties, personality, teachers